

kingen (niemals bloß durch einzelne empirische Erfahrungen), maar moet ontleend worden aan de wijsgeerige waardeering (verwerthung) van de ontoereikende gegevens. Hoe is dat door H a e c k e l bedoeld? De afstammingstheorie volgt als een algemeene inductiewet uit de vergelijkende saamvatting van alle organische natuurverschijnselen. De Pithecoiden-theorie ¹⁾ is dus een speciale gevolgtrekking die uit de algemeene inductiewet der afstammingstheorie met logische noodwendigheid volgen moet. *Wanneer dan de ontwikkelingstheorie in het algemeen waar is en de enkele diersoorten niet door wonderen geschapen zijn, dan kan de mensch ook geen uitzondering zijn.* Te recht roept Dr. K u y p e r hierbij uit: „En dat heet Logica!” Hij redeneert uit dierlijke gegevens. Zijne gevolgtrekking kan alleen doorgaan, zoo vooraf vast stond, dat mensch en dier eensoortig waren. Maar juist wat te bewijzen is, heeft hij als een onomstootelijke waarheid voorop gesteld! — En op grond van zulk een bewijsvoering, brengt men voorstellingen die alle Christelijk geloof ondermijnen aan den man!”

Toch weet Dr. K u y p e r te waardeeren dat het streven der Evolutionisten een schat van dier- en plantkundige gegevens verzamelde. Ook toont hij de verleidelijkheid van het stelsel het eerst door Darwin bepleit. De verandering van vormen bij kunstteelt is een feit. Een feit ook de wan-evenredigheid tusschen de schier grenzelooze vermenigvuldiging van de eters, en de schraalheid van de voorhanden spijs. Een feit evenzeer de strijd om het bestaan. Een feit de veelzijdige aanpassing aan het leven. Een feit ten slotte de overerving van karakteristieke kenteekenen op de nakomende geslachten. Voeg die feiten saam, en het raadsel schijnt verklaard. Ge hebt dan met de inwerking van geen God, met de drijving van geen beginsel te doen, met geen plan of doel meer te rekenen. Van uit het nietigst organisine ontwikkelt zich het rijkste organisme van zelf. Voor een wetenschappelijke wereld, die door gemis aan geloof de eenheid in detail-verbrokkeling had zien ondergaan en die toch naar eenheid zocht, was Darwin's vondst een uitkomst. Een geheele reeks verschijnselen kon bovendien in de ketting van dat stelsel worden ingeschakeld. Ontleedkundige, ontogenetische, natuurkundige, paleonto-

¹⁾ Dit woord is afgeleid van het Grieksche woord pithêkos, dat *aap* en *eidos*, dat *vorm* beteekent.